

дайджест найцікавішої інформації та аналітики: ВЕБСАЙТИ, ЕЛЕКТРОННІ ТА ДРУКОВАНІ ЗМІ УКРАЇНИ, ets

www.eko-bud.com.ua

Щочетверга с.12

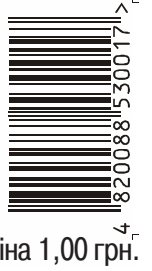
**ТЕЛЕ
РАДІО
ІНТЕРНЕТ**

Добрий ранок!

НОВИНИ

 №28
(178),
23—30
липня
2009 р.

Четверговий випуск

Ціна 1,00 грн.

Існує досить світла для тих, хто хоче бачити, і досить мороку для тих, хто не хоче. Б. Паскаль

Ющенко йде в президенти. Заява на Говерлі

Президент Віктор Ющенко офіційно оголосив, що йде в президенти. Як і під час парламентської кампанії 2002 і президентської 2004 року про своє рішення він оголосив перед тим як здійснити щорічне сходження на Говерлу. Зранку на помаранчевій сцені він виголосив промову, де задекларував намір не лише піти на вибори, а й перемогти.

Україна має право на власний вибір безпекової політики – Дж. Байден

США підтримують суверенітет і незалежність України, що передбачає право держави робити власний вибір безпекової політики. Про це Віце-президент США Джозеф Байден заявив під час спільної прес-конференції з Президентом України Віктором Ющенко.

«США підтримують суверенітет і незалежність України та її право на власний вибір, власний вибір, що включає вибір міжнародних союзників», – сказав Джозеф Байден.

Він наголосив, що ця позиція була підтверджена Президентом США Бараком Обамою під час його візиту до Російської Федерації.

«Якщо ви бажаєте бути частиною євроатлантичної спільноти, ми це рішуче підтримуємо. Ми не визнаємо будь-яких сфер інтересів і ніхто не має права вам та іншим державам диктувати, у які союзи ви будете вступати чи які двосторонні відносини підтримувати», – сказав Дж. Байден у розвиток цієї тези.

Віце-президент США також висловив подяку Україні за її внесок у глобальну безпеку, зокрема, на Балканах, в Іраку та Афганістані.

Дж. Байден повідомив, що під час переговорів у Києві також йшлося про шляхи подолання наслідків світової кризи для української економіки. «Я знаю, як нелегко приймати важкі рішення, які мусить прийняти український уряд, і дуже важко їх приймати у наближенні виборів. Але співпрацювати разом, особливо у кризових умовах – це не вибір, це необхідність. І компроміс – не ознака слабкості, а доказ сили», – сказав він.

За оцінкою Віце-президента, Україна зробила великий прогрес у демократичному розвитку з моменту набуття незалежності. «Незалежно від майбутніх викликів, Україна продовжуватиме йти своїм вибраним шляхом як частина Європи. Сполучені Штати готові пройти цим шляхом разом з Україною», – сказав Дж. Байден.

president.gov.ua

Дорога громадо, Дорогі співвітчизники, Для мене є велика честь у цей вранішній час знаходитися тут разом із вами, біля підніжжя гори Говерла і сказати декілька слів до вас, до Українського народу слова, які будуть присвячені Україні і слова, які будуть присвячені кожному із нас.

Я думаю, ми живемо у такому часі, коли варто говорити слова правильні, чесні, об'єктивні. І тому, перш за все, хотів би скласти глибоку шану і глибоку повагу тим, хто приходить сюди, в одне із найвищих місць України, до гори Говерла, щоб кожен рік продемонструвати нашу велич, красу наших Карпат, показати свою солідарність, що ми українці, що нас багато об'єднує, бо ми – одна нація.

Подвійну шану я хочу скласти тим людям, які ось уже 19 років у середині літа приходять на це місце, щоб присвятити своє сходження на нашу красуню-Говерлу одній із величних політичних подій ХХ століття – це проголошення суверенітету Української держави. 19 разів ми піднімаємося в цей час на Говерлу і присвячуємо це сходження нашій державі, нашій нації. Мені здається, це дуже важливо, що цим ми демонструємо ту шану і велику любов до того, що завойовувалося віками – до Української держави.

Тут особливо важливо сказати, що наймилішою мрією, найбільшою мрією кожної нації є мрія про творення своєї Вітчизни. Найвищою мрією кожної нації є мрія про власну державу. Бо тільки у власній державі ти зможеш зреалізувати свої потреби, тільки у власній державі ти маєш отримати добробут, – в наймах ти ніколи його не будеш мати, на чужій землі ти його ніколи не будеш мати.

Тільки у своїй державі ми можемо жити заможною і достойно. Тільки у власній державі ми можемо бути вільними. Тільки у власній державі ми можемо бути суверенними. Тільки у власній державі ми можемо говорити про те, як буде розвиватися наша національна мова, як буде відтворюватися наша історична пам'ять, тільки в Українській державі буде українська історія, українська традиція, українська мораль.

От чому ми так багато говоримо про державу не як про якесь відносно свято – це свято для всієї української нації, для кожного громадянина. Як говорив один із політиків: «Без своєї держави нація – це плем'я. Без власної держави ви не маєте голосу. Якщо нація не має своєї власної держави, це війська без знамена. І кінець-кінцем, якщо у вас немає власної держави, ви є байстрюки людства».

Ми маємо гідну історію власної держави. Нашій державі більше тисячі років – України – Руси. Минулого року ми святкували наше духовне хрещення – 1020 років духовному хрещенню України.

19 років тому ми проголосили свій суверенітет. Між цим періодом – Княжої України – Руси і новітньою Україною – пролягло дуже багато століть. Це століття практично вічної боротьби за нашу незалежність, за наш суверенітет.

Тут ми можемо згадати і князівські походи, і князівські війни, і як з однієї держави ми переходили в іншу як колонія, як окраїна. Як за незалежну Україну боровся гетьман Богдан – Зиновій Хмельницький. Як за ту ж саму незалежність України боровся гетьман Виговський, гетьман Сагайдачний. Як за цю ж незалежність України боровся гетьман Іван Мазепа, як створювалися десятки визвольних рухів, визвольних змагань ХХ століття, де на полях брані полягли мільйони українців тільки за одну мрію – щоб ми мали власну державу.

Хтось через бої, через свої здобутки відвоював українську незалежність на п'ять років, на вісім років – як це зробив Богдан Хмельницький. Хтось відвоював нашу незалежність на рік, хтось – на місяць. Августин Волошин відвоював її менше, ніж на одну добу. Але це великі герої нашої нації. Бо крок за кроком ми ще більше усвідомлювали: гідно жити ми можемо тільки в незалежній державі.

І ось новітній Україні 18 років. Не питаєте з неї дуже багато. У 18 років молода людина отримує тільки-но паспорт, що він стає повноцінним громадянином своєї держави. За 18 років не розбудовується будь-яка держава. Не розбудовується заможність, економіка, не розбудовується рідна мова, не згадується ще глибока історична пам'ять. Іншими словами, багато-багато речей треба зробити кожному із нас, і можливо не в одному поколінні, щоб ми мали ту омріяну державу, про яку мріяли десятки українських поколінь.

Але ще раз хотів би сказати: національній ідеї ніколи не було, не є і не може бути жодних альтернатив. Власній Українській державі – соборній, суверенній, незалежній, – альтернатив немає. Ось тому ми тут. Це є політичне свято. І більше слів ми говоримо якраз сьогодні про Україну, про нашу державу.

Хочу сказати декілька слів, на мій погляд, також важливих про наш сьогоднішній день. Дуже ясно хочу заявити, що ми на гору йдемо не з порожніми руками. Тут у 2002 році зародилося на такому ж мітингу те, що стало потім політичною силою «Наша Україна». Тут у 2004 році зародився той демократичний рух, який нас привів до перемоги.

Так почалася новітня демократична хода України. Ми, в чому я переконаний особливо, сьогодні не повинні соромитися своїх здобутків і свого часу. Ми прожили достойні чотири роки для Української держави, для Української нації і для людей. Я хочу сказати, що я цим горджуся.

Ми живемо в вільній Українській державі. Ми живемо в демократичній державі, де панує свобода, де панує свобода слова, де з'явився вільний журналіст. Ми живемо у відкритому суспільстві, яке може гостро обговорювати будь-які проблеми свого розвитку.

Ми живемо в країні, де вже чотири роки існує, на мій погляд, фундаментальна свобода – свобода твого вибору. І тільки від тебе залежить, хто в цій країні буде завтра Президентом чи Прем'єром, хто буде представляти українську владу. Це вже не махінації ЦВК, це вже не спецпрограми централізованого серверу. Це не перемога підрахунку, а перемога на виборах. І це приносить нам особливу відповідальність за той вибір, який ми робимо кожен день. За опущені руки чи підняті руки.

За гордо підняту голову, за чесний шматок життя, який ми проживаємо для своєї держави.

Хочу сказати, що з кожним днем ми все більше і більше повертаємо почуття національної гідності. З кожним днем ми все більше говоримо про ходу Української держави. І це гарно, і це добре, і ми розуміємо, що за чотири роки у цьому плані зроблено більше, ніж будь-коли. І я цим горджуся.

Ми можемо гордитися своїми здобутками. За останні 4 роки українська економіка має найкращі темпи свого розвитку. Ніколи за 18 років, як ці останні 4 роки, ми не мали таких темпів національного економічного розвитку. Ми за 4 роки вдвічі збільшили внутрішній валовий продукт нації – в нас такого не було. Ми за 4 роки вдвічі збільшили бюджет країни – в нас такого не було. Ми за 4 роки збільшили у два рази середню зарплату – таких темпів у нас не було. За ці 4 роки майже 14 мільйонів українських пенсіонерів отримали пенсію, середній розмір якої сьогодні у чотири рази більший, ніж 4 роки тому. Таких темпів у нас не було.

Коли ми говоримо про те, що з 2005 року в Україні щорічно створюється 1 мільйон 100 тисяч робочих місць, коли останні три роки тих, хто приїжджає в Україну є більше, ніж тих, хто виїжджає, що останні п'ять років ми маємо тенденцію, коли українське громадянство отримують на десятки, сотні тисяч людей більше, ніж його позбавляються, у нас такого не було.

Це говорить про те, шановні, що ми йдемо правильною дорогою. Очевидно, успіхи могли бути й більшими. Але зараз я хочу сказати, що те, що ми маємо за 4 роки в економічному розвитку, ми не мали у жодному періоді за останні 18 років. Цим треба пишатися.

Коли я став Президентом у 2005 році, у нас було 8 мільярдів 600 мільйонів міжнародних інвестицій. Сьогодні в нас – 36 мільярдів. У 4, 5 рази приросли міжнародні інвестиції в Україну. У нас такого не було в попередні роки. І цим,

(Закінчення на 3 с.)

Президентські вибори в Україні: геополітичний фактор

Наприкінці червня президент Ющенко заявив, що майбутні президентські вибори вплинуть на ряд геополітичних розкладів і дадуть відповідь – буде Україна в Європі чи в Азії.

«Дискусія йде про одне – де буде Україна: або в Європі, або в Азії, чи перемагає європейська політика, або з України знову робитимуть колонію», – наголосив Ющенко.

Також він відзначив серйозний вплив зовнішнього чинника на виборчу кампанію, заявивши, що «значна частина кандидатів, включаючи прем'єр-міністра, матимуть серйозну Ахіллесову п'яту – здатність ігнорувати ключові пріоритети національного розвитку і державного становлення».

Допоможи собі сам

Безперечно, зовнішній фактор не можна виключати. Проте не варто недооцінювати внутрішні проблеми. Ніхто не зможе змусити Україну стати чияюсь колонією, якщо вона сама цього не захоче і не дозволить це комусь зробити, і навпаки.

«Ми не можемо допомогти країні, яка не хоче допомогти собі», – говорив Девід Кремер, експерт Фонду Маршалла «Німеччина-США», у минулому куратор України в Держдепі США.

Тема зовнішніх впливів на українську політику активізувалася у зв'язку з візитом президента США Барака Обами до Росії. Цей візит лише ще раз продемонстрував, наскільки різні підходи до вибудовування відносин з Україною мають США та Росія.

РФ продовжує наполягати на тому, що Україна, в силу різних обставин знаходиться в зоні російських інтересів, і щоб переконати в цьому американців, використовують навіть фальшиві аргументи щодо кількості російських громадян, які проживають на території України (йдеться про заяву Путіна щодо 17 мільйонів росіян в Україні).

Натомість Обама ще раз наголосив на тому, що принципи дотримання суверенітету й цілісності мусять стосуватися всіх держав, Грузії й України у тому числі. І як би не інтерпретували слова американського президента російські чиновники, у світі дуже чітко зрозуміли цей сигнал.

США не віддадуть Україну під сферу впливу Росії, оскільки вважають її важливою країною для забезпечення своїх інтересів в регіоні, заявили експерти одного з найавторитетніших польських аналітичних структур – Центру східних досліджень (OSW), коментуючи результати візиту Барака Обами до РФ.

Відсутність реакції – це також реакція

Українські політики, на відміну від експертного середовища, відреагували на візит Обами до Росії досить мляво. Але відсутність реакції – це також реакція.

Заяву зробив лише президент Ющенко: «Я сподіваюся, що ми не станемо третьою стороною внаслідок компромісів, які будуть досягатися в

реалізації відносин між іншими країнами, – такими великими, як США та Росія».

І зауважив, що російсько-американські відносини повинні бути прогнозованими, але не за рахунок інших країн, зокрема України.

Натомість і Юлія Тимошенко, і Віктор Янукович спочатку утрималися від коментарів. Формально вони мали на це повне право, зважаючи, що зовнішня політика України – це прерогатива президента. Проте з політичної точки зору, відсутність відвертих заяв з боку основних політичних гравців на цю тему, очевидно, мають певні причини.

По-перше, внутрішньополітичні чинники, адже візит Обами до Росії якраз співпав із конфліктом у Верховній Раді, робота якої була вкотре заблокована.

По-друге, основні претенденти на посаду президента, вочевидь, не хочуть поки ризикувати, нікому з них не вигідно (окрім хіба Ющенка, який не приховує свого ставлення ні до Росії, ні до США) наражатися на нерозуміння чито Кремля, чи-то Вашингтона. Тим паче вони не хочуть зайвий раз дратувати електорат.

Юлія Тимошенко лише через декілька днів після візиту, 14 липня, заявила під час урочистого зібрання з нагоди 10-річчя партії «Батьківщина», що Україні слід будувати відносини «з нашим найбільшим сусідом гармонійно і збалансовано, чесно і відкрито», але також «перший раз за всю історію незалежної України (будувати відносини) з позиції сили, з позиції дотримання національних пріоритетів і національної ідеї, з позиції рівного серед рівних».

У команді Віктора Януковича, схоже, під час цієї виборчої кампанії відмовляється від відвертої антиамериканської риторики, яка мала місце 2004-го. Досить символічно у цьому контексті (після «американських ваянків») була минулорічна заява лідера Партії регіонів щодо обрання Обами президентом США.

Зокрема Янукович привітав його з перемогою і побажав успіхів у нових здійсненнях на користь «дружнього американського народу».

Ганна Герман, яка перебувала тоді у США, зазначила: «Обама – це знак того, що справедливість існує. І я думаю, що це для України добрий знак. Обама виглядає людяно дуже відкритою, широчу і, сподіваюся, порозуміння між нашими державами буде ще глибше. Я бачу велику перспективу у поліпшенні україно-американських відносин».

Єдиною темою, яка експлуатуватиметься регіоналами в ході виборчої кампанії, і яку можна певною мірою розглядати як антиамериканську, буде тема НАТО. Варто нагадати, що минулого року, не без «старань» Партії регіонів, Україна так і не отримала ПДЧ.

Зокрема, таке рішення Бухарестського саміту пов'язували тоді не лише з позицією Росії, але й з відсутністю консолідованої позиції українських політичних еліт у питанні вступу до НАТО (до того Партія регіонів, починаючи з січня 2008 року, блокувала трибуну ВР, вимагаючи від Ющенка, Тимошенко та Яценюка відкликати лист-подання офіційної заяви щодо можливості приєднання України до ПДЧ).

«Наша Україна», услід за президентом Ющенком, висловлювала спо-

дівання, що новий президент США підтримає євроатлантичні прагнення України. БЮТ був виважений у своїх оцінках і обмежився лише тезами про перемогу демократії.

І це зрозуміло, адже Юлії Тимошенко, як прем'єру, щоразу доводиться вирішувати болючі газові питання з Росією, що є достатнім стримуючим фактором для того, щоб не проявляти особливо відвертої симпатії до США.

Окрім того, прем'єр, очевидно, розуміє, що у Вашингтоні не всі є симпатиками її політики. Ще в 2005 році американський експерт Майкл Макфол (який сьогодні консулює Обаму в українських питаннях), дуже чітко висловився: «У Вашингтоні йде велика суперечка: одні говорять – шкода уряду, інші – Тимошенко погана».

Це ставлення не змінилося до сьогодні. Особливо насторожено за діями прем'єра почали спостерігати після недавніх переговорів з Партією регіонів. Мабуть тому БЮТ продовжить політику «балансування» і під час виборчої кампанії.

Уже сьогодні ви не почуєте ні від Тимошенко, ані від представників БЮТ різких заяв ні щодо НАТО, ні наприклад, щодо Чорноморського флоту РФ у Криму (хоча останнім часом підстав для цього було чимало).

Політика фаворитизму в минулому?

Саме президентські вибори спонукають низку експертів і політиків в Україні висловлювати побоювання, що вплив на Україну зовнішнього фактора під час виборчої кампанії традиційно посилюється, хоча він буде дещо іншого характеру, аніж у 2004 році.

Головна відмінність полягатиме у тому, що ні США, ні Росія, які відчувають певне розчарування від своїх фаворитів 2004 року, не робитимуть ставку на конкретного кандидата.

«Я не думаю, що Америка буде комусь конкретному допомагати. І я навіть не знаю, чи могла б американська підтримка комусь допомогти», – стверджує экс-посол США Стівен Пайфер. Схожі думки висловлюють й інші американські експерти.

Росія також не збирається обирати фаворита, хоча це не означає, що вона залишиться стороннім спостерігачем. «Росія поза сумнівом впливатиме на хід виборчої кампанії в Україні, так само, як й інші країни, що мають свої інтереси в Україні. Я думаю, що вплив РФ буде співставним з впливом США», – переконаний генеральний директор Міжнародного інституту політичної експертизи (Росія) Євген Мінченко.

Експерт стверджує, що хоча Росія й не робитиме ставки на конкретного кандидата, проте вона позначатиме свої позиції й очікування від майбутнього президента України. І робитиме це вона, за його словами, у той спосіб, що «даватиме сигнали тій частині електорату, яка орієнтована на розширення співпраці з Росією, що той або інший кандидат зможе побудувати ці відносини краще ніж будь-який інший».

Разом з тим Ющенко нещодавно в інтерв'ю австрійській газеті Die Presse у відповідь на запитання, чи не зросли на даному етапі можливості Росії впливати на Україну відповів: «З одного боку – ні. З іншого – в Україні з'явилася група політиків, які вимагають впливу. А саме через власні зв'язки, в той час, коли у

2004 році канал зв'язку вів у Москву через керівництво держави».

Ющенко не уточнив, кого з українських політиків він мав на увазі. Але очевидно, тут може йтися про Партію регіонів. І Віктор Янукович сам дав привід про це говорити. Нещодавно він зробив цікаву заяву.

Обстоюючи інтереси підприємства «Луганськтепловоз» (зокрема вимагаючи від уряду направити цій компанії передбачені у державному бюджеті на 2009 рік кошти для виконання державного замовлення), лідер ПР заявив, що підприємство стало заручником політики нинішнього уряду, «спрямованої проти Партії регіонів і Росії» (виділено Авт.).

Такий семантичний ряд, навіть якщо він вибудований несвідомо, а спонтанно, яскраво демонструє владобання опозиційного лідера. Щодо БЮТ, то Віктор Ющенко не раз у своїх заявах, м'яко кажучи, докоряв Юлії Тимошенко у тому, що вона піддається російському впливу. А в ЗМІ неодноразово обговорювалася тема присутності в її оточенні Віктора Медведчука, відомого своїми російськими зв'язками.

Але, незважаючи на усе це, ситуація не є такою однозначною, як, можливо, комусь того хотілося б. Нема білого і чорного – переважатимуть напівтони. І це стосується рівною мірою усіх основних кандидатів у президенти.

Політехнологічна гра

Очевидно, що і суспільство, і політикум ще пам'ятають про ті брудні технології, які працювали у 2004 році не стільки проти того чи іншого кандидата, скільки на розкол країни. Однак, не забуваючи про це, зосереджу увагу на дещо інших речах.

Росія матиме більше можливостей для впливу (або тиску) під час виборів в Україні. Якщо США швидше обмежуватимуться заявами та окремими інформаційними акціями на площадках деяких фондів, то у росіян є набагато дівіші важелі.

У першу чергу, це газове питання як уже не раз випробуваний інструмент політичного тиску. По-друге, питання Криму та перебування там російського флоту.

8 липня українські правоохоронні органи затримали у Севастополі автотранспорт, що належить ЧФ Росії, який перевозив крилаті ракети без будь-яких дозвільних документів. Безалаберність чи провокування?

Реакція українського МЗС прозвучала 10 липня – це був рішучий протест у зв'язку із систематичним ігноруванням російською стороною угоди про статус та умови перебування російського флоту в Україні.

Ще один інцидент, пов'язаний із російською мовою. 9 липня офіційний представник МЗС РФ Андрій Нестеренко закликав Верховного комісара ОБСЄ у справах нацменшин Кнута Воллбека дати адекватну оцінку ситуації з російською мовою в Україні.

Оскільки, за його словами, начебто «проведена в Україні лінія на дерусифікацію, форсований переклад освітнього й інформаційного простору, судово-адміністративної сфери країни цілком на українську мову підсилює розмежування українського суспільства».

Українське МЗС розкритикувало заяву російських дипломатів щодо

утиску прав російськомовного населення в Україні й назвало її неприхованим тиском на ОБСЄ, а також спробою «відволікти увагу від крайньої незадоволеного забезпечення прав етнічних українців на території самої Росії, де немає жодної української школи, жодної української газети, які б підтримувалися державою».

Хотіли б нагадати, що в Україні проживає 17%, а не 17 мільйонів етнічних росіян, які в переважній більшості є громадянами України, а не Росії. Такі постійні «помилки» російського керівництва в оцінці етнічної ситуації в Україні є спробою дезінформувати громадську світову думку і заявити про нібито особливе право Росії втручатися у внутрішні справи України», – йдеться у заяві МЗС.

У цьому контексті ініціатива Віктора Ющенка доручити правоохоронним органам перевірити проекти і програми, які реалізує російська сторона в Україні, викликати роздратування та відповідну агресивну реакцію у відповідь. Насправді, правоохоронні органи вже давно мали б здійснити таку перевірку, якщо на те є підстави, не очікуючи на політичні заяви президента.

Усі ці події, які начебто не мають прямого відношення до президентської виборчої кампанії, насправді, по-перше, створюватимуть загальний фон, на якому зможе вибудувати свою кампанію найбільш симпатичний росіянам кандидат у президенти України.

По-друге, дестабілізуватимуть ситуацію в Україні, що серйозно послабить маневреність тих кандидатів у президенти, які знаходяться при владі, у першу чергу Юлії Тимошенко. Саме тому вона мала б подумати, як реально знизити конфліктогенність кримського питання, питання російської мови та НАТО (оскільки просто ігнорування цієї проблематики не означає її вирішення).

Тут її інтереси мали б перетинатися з інтересами Віктора Ющенка. Але об'єднання зусиль цих двох політиків на даному етапі – це швидше фантастика, аніж реальний сценарій.

США реагують на згадані вище події лише закликами до консолідації української влади та до напрацювання прагматичних та прозорих відносин з Російською Федерацією.

Прикметно, що на сьогодні все ще не призначені ані американський посол, ані російський. В Україні працюють тимчасові повірені. В обох країнах, очевидно, добре розуміють, що від кандидатури посла в такий складний політичний період може багато чого залежати.

І Кремлю, і Вашингтону доведеться прилаштуватися до реалій української політики, яка швидко змінюється й часто буває непередбачуваною.

Щодо застережень Віктора Ющенка про геополітичний вибір України, то насправді, найбільший ризик полягає не в тому, що на неї впливатимуть, а в тому, що конкретний кандидат (в силу свого світосприйняття, бачення стратегічного розвитку країни і тиску політекономічних груп), обраний під час виборів, буде проводити конкретну зовнішню політику. І ця політика відрізнятиметься від теперішньої.

Про кризу та цінності в Україні

За даними опитування німецького Фонду досліджень майбутнього, проведеного в березні 2009 року серед 12100 громадян Австрії, Німеччини, Фінляндії, Франції, Британії, Італії, Іспанії, Польщі, Іспанії та Росії, 60% громадян Європи з різних країн вказують, що передвиборні обіцянки політиками не виконуються, 57 - не задоволені політиками й політичними партіями взагалі.

49% європейців впевнені, що не можна покращити ситуацію за допомогою участі у виборах, а 44% поділяють думку, що вибори ні на що не впливають.

40% громадян просто не цікавиться політикою як такою.

Незважаючи на те, що вибори до Європарламенту, які відбулися 4-7 червня у 27 країнах ЄС, традиційно відзначаються низькою явкою виборців, нинішнє волевиявлення побило рекорди апатичності - лише 43,1% громадян об'єднаної Європи взяли участь у голосуванні. Для порівняння, ще в 2004 році, коли ЄС нараховувала 25 країн - кількість виборців на дільничних складала - 45,47%. На національних виборах активність зазвичай все ж таки більша, наприклад, у Німеччині, яка має традиційну найвищу активність виборців серед європейських країн, явка виборців на федеральних виборах складала 82-85%, від 60% електоральної активності набирають муніципальні перерони.

В Україні, попри специфічні особливості вітчизняної доморощеної політичної кризи відбуваються доволі схожі процеси порівняно з тими змінами у суспільних настроях щодо політики й політиків, які існують в Європі. Схожі, але не тотожні, адже наявна низка ключових відмінностей і розрізень, які характеризують пострадянську самобутність часів первинного накопичення капіталу в політичній культурі між Україною та країнами ЄС, Східної Європи.

Одна з відмінностей полягає навіть у погляді на суспільно-політичний розвиток. Якщо в Європі тривають дискусії про те, як зробити демократію демократією, як залучити громаду до політики, знайти

Криза ідентичності та демократії, прогресуючі процеси самозамкненості політичних партій та їх анклавизація, бажання політиків законсервувати своє перебування у сесійних залах, перемога популізму, віддаленість і відірваність виборців від «вироблення політики» і загальне суспільне розчарування в політичних акторах, що тримають кермо влади - це ті загальні речі, які певною мірою споріднюють українські суспільно-політичні реалії з європейськими більше ніж нам здається.

Сьогодні розмови про відповідні аспекти політичної кризи доволі популярні під час опису ситуації в європейському політичному просторі. Адже «маленький» європеєць далеко не впевнений, що він може кардинально вплинути на ситуацію, щось змінити своїм голосом на виборах.

оптимальні моделі зв'язку та співпраці між владою та громадянами, неурядовими інститутами, в Україні такі дискусії як правило точаться навколо того, як нам трансформувати владу, як розподілити повноваження між її гілками, щоб всім цим гілкам вистачило владних ресурсів.

При цьому «джерело» цієї влади, тобто «народ» як правило грає роль деперсоніфікованого атрибуту політичних дискусій. Ключова відмінність кризи демократії і в тому, що наднаціональна ідентичність об'єднаної Європи не просто є риторичним та умовним явищем, моделлю штучно синтезованої «родни народів», модерної «уявної спільноти».

Окрім спільної, але непрості історії, вона насамперед ґрунтується на демократичному консенсусі стосовно демократичних цінностей суспільства і держави. Власне, зміст такого консенсусу і являє собою загальне підґрунтя європейської ідентичності як такої.

Про ці цінності, незважаючи на зростання націоналізму в європейських країнах, тенденції до самозамкненості країн, і за змістом і за формою не сперечаються в телевізійних аудиторіях ані суспільство, ані влада.

Це - відтворення демократичного суспільства, повага до прав людини, дотримання принципів верховенства права.

Не ідеалізуючи європейську ситуацію, наявність подвійних стандартів через ухвалення рішень не на підставі демократії, але геополітичних мотивацій та чинників, варто зазначити, що це якраз той випадок, коли «віра без справ є мертвою».

Повага до гідності сьогодні стала однією із характеристик ідентичності об'єднаної Європи, як і повага до права мати права взагалі. Складно сьогодні уявити, наприклад у французькому Ельзасі справу подібну

справі Лозинського. Але років 200 тому це були речі природні.

Так само й складно зрозуміти вітчизняних політиків, які в перші дні відповідних подій за допомогою розмов про демократію намагалися знайти аргументи для виправданя колеги.

Ще під час чергового загострення перманентної політичної кризи в 2006 році, характеризуючи її причини Адриан Каратницький вказував, що однією з них є розділ за політичними лініями, який відбувається між тими, хто бажав би укріплювати зв'язки з РФ і тими, хто орієнтується на США та Європу. І в даному випадку, це насамперед ціннісний контекст орієнтації.

Втім, сьогодні в Україні не так однозначно надати відповідь на запитання, які геополітичні сили кого підтримують, і хто з кандидатів на що орієнтується в своєму стратегічному виборі.

Адже демократична й проєвропейська риторика у виборчій кампанії деяких кандидатів у президенти робиться за російський кошт і продукується «зафрахтованими» росіянами. І навпаки, політичні сили, які виступали за подвійне громадянство та російську офіційну мову широко користуються послугами американських політехнологів.

В Україні, попри буремні суспільні події початку 90-х, революційний 2004-й і владі й суспільству скоріше вдається намагатися будувати демократію за формою, але не за суттю, користуючись визначеннями американського транзитолога Карозеса.

Начебто сформовано систему конкурентних виборів, існує опозиція та терпимість до неї, можна критикувати уряд і президента, є альтернативні джерела інформації й відносна свобода слова, існує можливість створення різних об'єднань та організацій.

Але часто зміст діяльності цих інститутів відбувається з ігноруванням правил гри встановлених законами, виконання яких є обов'язковим для всіх. Причому як з боку всіх гілок влади, так і з боку опозиції. Рейдерство в бізнесі, який є сіамським близнюком влади в Україні, ретранслюється в політичних процесах та явищах.

Однією з невід'ємних рис української політичної кризи є не тільки розбалансування системи влади внаслідок конституційних реформ, небажання еліт домовитися і досягти політичного консенсусу, не діючи за логікою - переможець отримує все, але й використання законів і посилення на них лише тоді, коли це вигідно політичній силі для досягнення різноманітних цілей.

Вибірковість застосування законів в Україні отримує квазі значення.

Ще тільки формуючись, в Україні спостерігається надто вразливий зв'язок за лінією громадянське суспільство - права держава.

Перше в Україні лише формується, а держава вже фактично набула стійких рис не правової. Політичні правила гри вмотивовані не законами, але персоналіями за принципом стримувань та противаг.

Не дивно, що така українська версія демократії, яка за своєю суттю відрізняється від європейської, - відштовхує.

Якщо у 2007 році функціонуванням демократії були задоволені 25%, то наприкінці 2008-го - 16% (за даними опитування фонду «Демократичні ініціативи» та фірми «Юкрейніан соціолоджі сервіс», яке проводилося у грудні 2008 року. Методом інтерв'ю було опитано 2012 респондентів віком від 18 років. Статистична похибка вибірки не перевищує 2,2%).

Скорочується кількість тих, хто вважає, що «демократія є найбільш бажаним типом державного устрою в Україні».

У грудні 2007 року таких було 45%, а в грудні 2008-го - вже 38%. Зросла кількість тих, хто вважає, що «за певних обставин авторитарний режим може бути кращим, ніж демократичний» (з 21% до 24%), і тих, для кого «немає значення, демократичний режим в країні чи ні» (з 15% до 19%).

До речі, сьогодні політики, які беруть участь у президентських перегонах здебільшого намагаються задовольнити такі суспільні настрої, принаймні в рекламі, як приміром, у наполегливих слоганах врятувати країну, хоча так і не зрозуміло - від кого та й як.

Виборча кампанія стане кампанією тотального популізму й у виступах і у можливості розпоряджатися ресурсами.

Про перемогу та переваги вітчизняного популізму певною мірою може свідчити зростання тези про добробут в обмін на демократію: третина готова в обмін на власний добробут поступитися державі частиною своїх прав і громадянських свобод, третина, навпаки, заради дотримання свобод та громадянських прав готова терпіти певні матеріальні труднощі, а ще третина вибору зробити взагалі не змогла.

В той же час, тільки 30% опитаних поділяло позицію, що «держава повинна встановлювати єдині для всіх «правила гри» та стежити за тим, щоб вони не порушувалися».

Обмеження участі держави в економічному житті людей підтримали лише 5% опитаних. Сьогодні такі дані могли б бути й більшими.

Ілюзією є те, що президентські вибори кардинально змінять ситуацію з демократизацією держави і суспільства, та й дострокові парламентські вибори після президентських здолають широкі кризові явища.

Ситуація зміниться, з одного боку - еволюційно, з іншого - її вирішення потребує перемини у векторі дискусій - щоб замість врахування персональних і партійних бізнес-інтересів й досягнення «консенсусу» стосовно політичної реформи, в її площині з'явилися виборці. І не тільки в якості тих, хто потребує мінімальної зарплати і має раз на п'ять років ходити до виборчої урни.

До речі, одним із вітшиних суспільних індикаторів, який демонструє - що Україна та вітчизняні політики вже отримали демократичне щеплення, є постійна апеляція до демократичних інститутів, та їхня використання у власних цілях.

В яскраво авторитарних і тоталітарних режимах на ці інститути для досягнення цілей просто не звертають уваги як такої, якщо вони взагалі сформовані. Відтак українську демократію ще доведеться зробити демократією за суттю.

**Олія Тищенко,
керівник програм розвитку
громадянського суспільства
УНЦПД
pravda.com.ua**

Ющенко йде в президенти.

(Закінчення. Поч. на 1 с.)

очевидно, треба пишати. Причому ми говоримо про показники, які достойні не тільки в Україні.

Це показники, які є одні із найвищих не тільки в Східній Європі, але на європейському континенті в цілому. Ми повинні цим пишати. Відверто хочу сказати: я цим горджуся. Це непросторова дорога. Але це дорога неухильного успіху. Я гордий тим, що міцнішає українська родина. Я гордий тим, що міцнішає українська молода родина. Що за 4 роки у нас на 16% зросла кількість шлюбів. На 20% зросла народжуваність. Тільки у минулому році вперше народилася більше півмільйона українців.

Таких показників у нас не було останні 18 років. І я цим горджуся. Коли ми говоримо про найбільш знедолених дітей - дітей-сиротинців, - за 4 роки кількість усиновлених дітей і дитячих будинків сімейного типу, де здійснюється родинне виховання, виросло у 20 разів. Очевидно, ми стали по-іншому ставитися до своєї родини. Очевидно, ми стали по-іншому ставитися до сім'ї, до знедолених. 4,5 роки тому у нас було п'ять тисяч дітей, які стояли на черзі на усиновлення від нуля до п'яти років.

І, на мій погляд, це була одна із сторінок нашої ганьби. Сьогодні близько 1 600 українських родин стоїть на черзі,

щоб усиновити дитинку. І я цим горджуся, що це інша Україна. І це є успіхи усієї нації. Але й успіхи тієї політики, яку ми проводимо останні 4 роки. Я щасливий від того, що в нас зменшується кількість сиріт. Мені здається, що це правильне життя.

Відроджується і відроджується не менш святе - наша пам'ять. Чотири з половиною роки тому ми не знали, що таке Батуринський подвиг і взагалі, що таке Батурин.

З нашої пам'яті витерли цю славу сторінку героїчної боротьби за свою незалежність. Сьогодні ми маємо відроджений Батурин, куди кожен день приїжджає дві-три тисячі українців. Три роки тому за рік стільки не приїжджало людей. На свою історію ми дивимося вже власними очима.

Ми відродили Крути, - данину молодим хлопцям, у яких не було іншого морального вибору, ніж боронити незалежність своєї Батьківщини. Восени цього року ми завершуємо відродження Чигирини - ще однієї Гетьманської столиці, де творилася одна із славістичних сторінок, наша слава, наша гідність.

Хочу сказати, що ми пізнаємо свої перемоги і ми добре розуміємо свої поразки. Ми не соромимося своїх поразок. Я це особливо хочу підкреслити. Бо інколи поразки ще більше

Заява на Говерлі

скріплюють суспільство, ніж деякі перемоги. Ми повертаємося по-іншому до багатьох інших сторінок - і до Конотопського бою, і до гетьмана Виговського, і до багатьох інших наших сторінок.

Ми по-іншому читаємо історію визвольного руху України, 40-х, 50-х років. Ми шануємо більше шестидесятників, де жменя людей, по суті, проголосила нову визвольну ідеологію. Я цим горджуся. Бо чотири з половиною роки тому ми були досить далекі, на мій погляд, від цих святих для кожної нації тем.

Я горджуся тим, що можливо за останні 4 роки ми навчилися на національному рівні, і на державному рівні, не соромлячись, вшанувати десять мільйонів жертв невинно убитих комуністичним режимом, сталінським режимом у 1932-33 роках, чого не робили 70 років. У нас щось змінюється. Ми стаємо кращими. Ми стаємо більшими. Ми стаємо чутливішими. Так повертається наша історична пам'ять.

Не буває держави без нації. Нації не буває без власної історії. І я цим горджуся.

Ми говоримо про теми, про які ще п'ять років тому не говорили. Мені приємно, що навіть на цьому Віче є стіяги, які закликають нас продовжувати діалог за єдину помісну українську православну церкву. П'ять років тому назад нас вчили, що жити вроздріб, у багатьох православних конфесіях - це наша доля. Бути різними - це наша доля.

Чотири роки ми є свідками того, що в нас відбувається те, що в нас не відбувалося 350 років. У минулому році з першим духовним візитом відвідав Вселенський Патріарх.

Сьогодні ми ясно говоримо про те, як ми мусимо зблизити чотири православних конфесій, як повернутися до того, що у нас було у 1686 році, коли ми мали єдину помісну українську церкву. І ми це зробимо. Правда, це нелегко робити. Бо це робить не одна людина. Це роблять 46 мільйонів. Бо тема віри - це тема кожного серця.

Це творити не можна через директиву, через указ. Але це можна творити через діалог, через відродження взаємної поваги. Очевидно, нам треба пройти ще довгу дорогу, щоб у злагоді, у благодаті вирішити цю проблему. Але в

мене немає сумніву: ми це пройдемо. Бо ми йдемо правильною дорогою.

Ці слова я сказав, шановні, для того, щоб у нас була гордо піднята голова. Щоб ми пишалися українською незалежністю. Щоб ми пишалися тими роками, які ми прожили не дарма. І тому повторюю ще раз: ми йдемо на цю гору не з порожніми роками. Наша гора - перед нами. Наша гора попереду. Безумовно, ми її здобудемо.

Тут я хочу офіційно оголосити, що я йду на вибори Президента України у січні 2010 року.

І, що не менш важливо, - ми з вами переможемо. Як перемогли у 2002 році, перемогли у 2004 році. Бо ми разом. І нас багато. І нас не подолати.

Слава кожному із вас!
І слава нашій любій Україні!

**Текст взято з сайту президента
president.gov.ua
pravda.com.ua**

війсками. Від влади до комерції, а навіть в освіті.

Відвідав я одну особливу державну школу (художню), де відбулися збори з батьками. Правда, переважаюча більшість учителів виступали по-українськи, але одна вчителька перепросилася і перейшла на російську.

Як почала по-російськи, так всі запити батьків перейшли на російську. Ця вчителька певне викладає і по-російськи. Гірше того, переходять на російську всі учні і другі учителі, і всі вважають, що це «нормальне», а статистика вказує, що це ще одна школа з українською мовою навчання. Задавала вона задачу на літні канікули учням. Бажалося, щоби їй задали навчитися державної мови за літо.

Мені здається що в Україні, де державна мова має бути українська, вона ніколи такою не буде, якщо не освідомиться, що малоросійство це хвороба, яку треба лікувати.

потреб, комерційна діяльність це основа суспільства. І тому треба починати від комерції. Приходить на думку технологічна фірма «Розетка».

Ця компанія, як і кожна в Україні, переводить свої заходи майже виключно у російській мові. Коли б передумовою для ліцензування і проведення заходів було користуватися українською, «Розетка» без вагання перейшла б на українську, або принаймні запровадила б пріоритетно (не паралельно) українську мову.

Це саме відноситься до виступів речників влади по радіо чи телебаченні. Держава повинна ліцензувати по вищій ставці певну кількість не-українськомовних каналів. Всі інші зобов'язані переводити ефір по-українськи, або з українським перекладом. Уявіть Савік Шустер у прямому ефірі і в російській мові з рівночасним перекладом на українську. Кошт ефіру стає подвійним. Раптово всі навчаються української мови.

Тут слід зрозуміти різницю між двома поняттями: «пріоритетно» і «паралельно». Українська мова ніколи не пройде у паралельному відношенні з російською. Російська мова в Україні має пріоритет на триста п'ятдесят років історії.

Українська мова потребує сьогодні пріоритету. Конституція є тільки основою на документі. Без втілення конкретних програм, припис Конституції чи указ президента, який без чогось конкретного доручає Кабінету міністрів розробити програму впровадження української мови, не має значення.

До речі, як показала пані Юля, у «все пропало», сьогоднішній Кабмін в особовому складі не має бажання таке зробити. Це мусить знати президент і тому його указ тільки показовий.

Чи можна заборонити російську мову? Ні, але і не треба. До речі Росія недавно пожалувалася до Організації Безпеки і Співробітництва в Європі, що в Україні дискримінують проти російської мови.

Яка іронія і зухвалість! Чи у Франції дискримінують проти англійської мови? Чи у Польщі проти німецької? Чи у Росії проти української? Всі дискримінують в користь державної мови. Чи не найвищий час, щоби в Україні позитивну дискримінацію відчувала рідна мова?

Аскольд Лозинський
pravda.com.ua

Стрес від України

Останнім часом я неабияк нервую під час моїх поїздок в Україну. Мій стрес є наслідком спілкування з тутешнім людом. Адаже всюди, де не обернуся, знаходжуся в російськомовному оточенні, навіть читаючи українську книжку видану в Україні.

Мій стан загострений тому, що хоч з кожним роком Україна, як незалежна держава, стає старшою, але нічого не змінюється в мовному питанні. Тож ситуація виглядає щоразу безнадійнішою.

Ще більше я нервую, коли мої друзі, часто мудрагелі з західних областей, запевняють мене, що це усе тимчасове та намагаються поправляти мою українську за радянським правописом.

З Галичини, до речі, походять всі поети або філологи. А моїм друзям чомусь смішний мій акцент, натомість вони вважають, що «все нормальне» у їхній державі, що від Збруча на схід майже вся розмовляє по-російськи. Дійсно українську мову розговорно можна почути тільки у західних областях і навіть це міняється, бо з кожним роком туди приїжджають росіяни чи інші неукраїнці.

Тобто нормальне, що росіяни чи неукраїнці, хоч і громадяни України, у Західній Україні розмовляють по-російськи, нормальне що у Східній Україні всі, тобто українці, росіяни, татари, поляки розмовляють по-російськи.

Цим разом я перебував тільки в Києві і коротко у Львові та Тернополі. В Києві на вулиці за п'ять днів почув тільки раз українську, хоч може і нечемоно, слідував і підслуховував. В усіх моїх комерційних заходах треба було просити української мови. Тільки інколи був відгук на мої прохання.

Правда тільки з тими, які відповідали по-нашому, я торгував.

Пішов до моєї улюбленої книгарні «Сяйва» на Великій Васильківській (Червоноармійській), до українськомовної кімнати, чи швидше комірці. У Києві була спека, охолодження працювало у просторій залі з російськомовними книжками, а в українській комірці охолодження не було.

Помічниця в українській кімнаті говорила до мене по-російськи, я попросив викликати директорку, котра почала з російської і лише згодом перейшла на українську. Я її запитав про одне видання та, між іншим, чому немає охолодження в українській комірці. Вона пояснила, що немає коштів.

Я запропонував оплатити охолодження для української комірці. Вона одповіла, що немає як прилаштувати. Я купив книжку і пішов попри Басарабку, оглянув облупленого Леніна та подумав, «хоч щось змінилось».

Опісля поїхав на Петрівку на книжковий базар. Там знайшов більше двадцять магазинів з російськомовними

виданнями та заледве два з українськими.

Треба було закупити нову техніку до мого помешкання. Скористався Інтернетом, бо так я звик робити у США і те саме мені порадили друзі в Україні. Однак український магазин «Розетка» подавав на сайті інформації тільки по-російськи. Три російськомовні асистенти врешті з'єднали мене з Олександром, який говорив по-українськи.

Поїхав я на Захід потягом Київ-Львів. Мій сусід по люксу, на щастя, розмовляв по-українськи. Ми провели приємну розмову. Врешті втомившись, я перепросив його, положився та почав читати перший том архівних матеріалів про Бандеру. Тут я мало не дістав інсульт. Майже всі матеріали, навіть листування між Стецьком і Бандерою, НКВД переклало на російську мову, а редактори так і залишили.

Один з яскравіших симптомів цієї хохлацької хвороби, на мій погляд, це недавній виступ пані прем'єр-міністра в кліпі «не для камери» про «все пропало».

Мабуть це не здивувало мешканців України, що пані Юля Тимошенко розмовляє по-українськи для камери, але поза, чи вдома, говорить по-російськи. Принаймні вона перестилася.

Деякі її однофракційники навіть публічно, тобто по телебаченні, виступають по-російськи. До речі так і виглядає ціле суспільство з малими

В сьогоднішній Україні можна порівняти рускомовність до алкоголізму. Алкоголік рідко зрозуміє чи, тим більше, визнає, що він хворий на хворобу, яку треба лікувати, і тому не лікується. Довкола нього всі інші теж алкоголіки і тому не здатні, або ж не мають бажання, це ствердити та почати процес лікування.

Підчас свого виступу на четвертому Форумі в Києві в 2007 президент Віктор Ющенко, до речі, напевне найкращий український президент досі, відповідаючи на мої зауваги щодо української мови, сказав: «Я не можу насильно впроваджувати українську мову».

А я подумав, що президент не тільки може, але має обов'язок моральний і Конституційний. Правда, що один президент, і ще й з урізаним мандатом через «неконституційні» Конституційні зміни грудня 2004 року, напевно, не в силівилікувати доволі хворе суспільство. Але треба робити конкретні вдумливі заходи.

Людина в основі звірина, яка в першу чергу намагається задовольнити свої біологічні потреби, тобто бажання поїсти і забезпечитися від природи. Ці намагання проходять ступнево. Рідко людина задовольняється примітивним забезпеченням. Тобто, для пересічної людини життя це змагання за достатками.

У сьогоднішньому світі, де гроші є задоволення надмірності біологічних

Той, хто навчив

Микола Гоголь, нещодавній ювілей якого викликав цікаву й подекуди навіть змістовну українсько-російську дискусію, лише одна з сотень постатей, яких Україні було б дуже жаль віддати.

Ще більш колоритною постаптю, ніж Гоголь, є видатний мандрівник Микола Миклуха-Маклай, чергова річниця народження кого минула 17 липня.

Його ввне українство не завало радянській і російській пропаганді вважати Миколу Миклуха-Маклая «найвидатнішим російським мандрівником», назвати його іменем Інститут етнографії академії наук СРСР (нині – Росії) тощо.

Старші читачі пам'ятають пропагандистський радянський фільм «Миклуха-Маклай», де бородатий мужик в лаптях просвіщав папуасів.

Тим часом радянська експедиція, яка у 1971 році відправилася вивчати побут папуасів до «берега Маклая» у Новій Гвінеї, зафіксувала в мові папуасів кілька цікавих слів. Одне з них – «сокира». За 100 років це слово так і не зникло з лексики папуасів.

Прадід визначного мандрівника Миколи Миклухи-Маклая (1846-1888 роки) Степан Миклуха відзначився тим, що у 1788 році під час російсько-турецької війни 1787-1792 років під час штурму козаками Чорноморського

козацького війська, зібраного з колишніх запорожців, першим видерся на мури міста Очакова. За це його родові надали дворянське звання.

Здвоєне прізвище Миклуха-Маклай рід Миклух отримав теж героїчно.

Іхній далекий предок під час Визвольної війни українського народу 1648-57 років поріднився з шотландцем. Козак Стародубського полку Грицько Миклуха під час битви під Жовтими Водами у 1648 році захопив у полон шотландського найманця з характерним прізвищем «горянина» Мак-Лай. Перспективним отримати викуп за нього не було жодної: Шотландія далеко, а полякам він не був потрібний.

Щоб «добро не пропадало» шотландця Майкла одружили з сестрою Грицька Ганною. На думку більшості істориків, ця сімейна легенда, що побутовала в родині Миклух, є достовірною.

Батько мандрівника Микола Миклуха за свій інженерний талант став головним залізничником Російської імперії – керівником столичного Петербурзького залізничного вокзалу. Проте імперії не вдалося купити його.

Батько мандрівника надіслав Тарасові Шевченку в заслання 150 рублів, бажаючи полегшити долю поета. За це Миклуху було звільнено з роботи й ледь не заарештовано, а невдовзі він помер.

За український патріотизм батька та його зв'язки із Шевченком з Петербурзького університету було вигнано майбутнього мандрівника Миклуха-Маклая, який у 18-літньому віці залишив Російську імперію.

Тому Миклуха-Маклай отримав вищу освіту у Німеччині. Після цього він здійснив мандрівки на Канарські острови, у Марокко, на узбережжя Червоного моря, у Філіппіни, Індонезію, Китай, Малакку, Австралію, Океанію, острови Меланезії тощо.

Проте найбільшої слави Миклуха-Маклай зажив за фантастично сміливі дослідження північно-східного узбережжя Папуа-Нової Гвінеї,

Імперський маразм

В цей час, коли ми з вами сидимо біля дисплеїв комп'ютерів і длубаємося в Інтернеті, в «братній» Росії тисячі людей з вищою освітою і науковими ступенями, об'єднані в інститути, проблемні лабораторії і тимчасові «творчі» колективи, взявши в долоні голови, 24 години на добу думають, яку б це ще біду, нещастя і взагалі будь-яку «каку» можна було б зробити для України і українців.

Для цього з державного бюджету і всіляких фондів виділяються мільярди рублів. І це не пустопорожня балаканина. Як професійний геополітик я знаю про що пишу.

Я не вмію відпочивати. Коли нічого не роблю, життя ніби завмирає. Тому в цьому році на дачі я писав 51-й підручник і постп'ятсоті статті. Відпочивав, переглядаючи старі номери журналу «Наука и жизнь».

І ось за 1990 рік, коли вже всі ті «кому треба» в Росії зрозуміли, що Російській радянській імперії невдовзі настане повний «песець», в цьому поважному часописі з'явилася «наукова» стаття з назвою «Где живут русины». Навіть з картосхемою.

Виявляється, що межа між нацією українців і нацією русинів проходить по межах між Рівненською і Житомирською, Тернопільською і Хмельницькою і Чернівецькою і Вінницькою областями. Все що на захід від цієї межі це країна русинів, а на схід це Україна. В одному і тому ж селі, але по різних берегах Збруча виявляється живуть різні народи.

Повний маразм. Але не поспішайте сміятися.

Радянський Союз невдовзі розсипався, не зважаючи на найбільшу у світі армію, найбільший ядерний потенціал, веле-тенський КДБ, внутрішні війська і міліцію. Так само розсипелась і новітня Російська імперія. Неспровостний науковий факт.

Після розпаду СРСР, ФСБ почала методично проводити і втілювати в життя знамениту імперську політику – розділяй і владарюй. Куплені за гроші «галичани» почали писати статті, що ніякі вони не українці, а саме русини. В цих статтях до смішного повторювалися тези програмної статті з журналу «Наука и жизнь».

Але нічого з цього не вийшло. Немає в Галичині переважачою там так званої Української православної церкви Московського патріархату, попи якої проповідують з амвонів, що ніяких українців і в природі немає, а є «русские», або хоча б, для початку, русини. Хіба що останньому їжаку не зрозуміло, агентами якої організації вони є.

В будь-якій іншій державі, яка турбується про свою безпеку, в нас нібито, кажуть, є навіть така державна структура як Служба безпеки. І якби вона діяла, то таких «проповідників» взяла б «за цуг унтер» і відправили до в'язниці. Але «наша» влада відпочиває...

Та люди з «проблемних лабораторій» не даремно живуть-хліб жувають. Вони порекомендували не розпоршувати сили, а сконцентруватися «на русинах» в одній області. Нею була обрана Закарпатська, яка в цьому сенсі найбільше відповідала вимогам, так як греко-католицька церква цієї області не була підпорядкована Львову.

На війні – як на війні. Спочатку необхідно захопити плацдарм, а потім поступово розширювати його системно і систематично.

На підкуп місцевих колабораціоністів з Москви потекли мільйони доларів. Почалася пряма підготовка у спеціальних школах агітаторів, які пішли переконувати людей, що ніякі вони не українці. З Закарпаття все це має перекинутися на всю Західну Україну.

В цей же час, зі створених осередків ФСБ у монастирях УПЦ Московського патріархату ведеться підготовка агентів, які в церквах, тролейбусах, автобусах, трамваях, в мережі Інтернету мають переконувати вже населення Східної України, що ніякі вони не українці, а малороси.

Отже в Західній Україні, як в проблемній території, спочатку треба «зробити» русинів, а у Східній малоросів. Це перший етап. Потім переконати і тих і інших, що русини, малороси і «русские» це одне і теж.

І вперед хлопці! Росія в небезпеці, її треба захищати. І ось колишні українці, а нині якісь там руси, роси чи росіяни вже струнками рядами чимчикують на проблемний багатотисячкілометровий кордон Росії з Китаєм і на війну на Північному Кавказі. Понял, да?Ви думаєте навіщо в Одесі агенти російського імперіалізму спорудили пам'ятник Катерині II і ще десь там цього ж хочуть? А це для того, щоб «хохли» не забували, що їхні діди, прадіди і пра-пра... мільйонами гинули за Російську імперію (до речі дуже героїчно) – від Турецької до Кримської війни, від Першої світової до Другої.

І на Доманському, і у Фінляндії, і в Афганістані, і в Єгипті... Продовжувати? І всі ці героїчні матроси Кішки в Севастополі, і Берести в Берліні, і моя героїчна мати, царство їй небесне, в тому ж Берліні, і мій тричі поранений батько, і безрукий дядько і безногий інший.

А мій героїчний дід, штабс-капітан російської армії Степан Масляк, Георгієвський кавалер, який загинув у 1915 році в Карпатах, цілком ймовірно, вбитий кулею такого ж українця, якого примусили воювати за вже іншу, Австро-Угорську імперію.

А всі ці майори Віхрі, воєначальники Тимошенки, Рибалки, Малиновські, Черняхівські, а воїни УПА, які тисячами стрілялися і підривали себе гранатами, але не здавалися ворогу. Такого героїзму не знала жодна інша нація світу! А чому ж ви нині не хочете гинути за Росію на Північному Кавказі? «Ми істекаєм кров'ю, а ви не хатіте

памочь», картав мене один росіянин на міжнародній конференції.

Ану, хохли, к ноге! А як не вистачає нині російському військово-промислому комплексу українського технічного генію у вигляді інтелекту чисельних Засядьків, Кондратюків, Глушків, Корольових, Духових, Люльок...

Але щоб так не казали і писали, голови в імперії ніколи немає. Тільки головка... Нічого нового в «проблемних лабораторіях» придумати не можуть. Під час Першої світової війни, Росія, захопивши Галичину, вирішила силоміць перетворити місцевих українців на русинів. А потім і росіян.

Навіть перехідну мову придумали, так зване «язичіє». Книжки на ньому друкували. Де вона тепер? Жива виявляється! За кордоном уже друкуються підручники з русинської мови, яка просто до смішного нагадує славнозвісне «язичіє». Ну що, у вас, хлопці, голова зовсім не працює, щоб придумати щось новеньке? Чи вже щось нове придумати і в принципі не можна?

Імперський маразм цілком закономірно «кресчає». Взяти хоча б для прикладу призначення в Україну, «під вибори» нового посла пана Зурабова. Зважаючи на його прізвище, Зурабов є осетином, саме з того проблемного регіону Росії, куди треба відправити, як гарматне м'ясо, українських хлопців.

Ну не можна ж так прямолинійно, або як тепер кажуть, тупо діяти. Ну призначили б саами, якута, комі, чукчу, тувинця чи хакаса і я ще б подумав, навіщо це зроблено. Але осетина... Ви мене «звиняйте». Це ж і хробаку зрозуміло, що його завданням є «мобілізувати» українців на війну на Північному Кавказі.

Почитаеш у засобах масової інформації Росії про українців і сміх бере. Вони, баче, «и хитрые, и жадные, и скрытные», тобто зовсім протилежні «широкой русской душе». Тут же пишуть, згадуючи армію колишнього СРСР, що «хохол без лычки не хохол». І тут же пишуть, що українці і росіяни – це один народ. Сміх, та й годі.

Та ви на себе в дзеркало подивіться. Та типовий «русак» з Центральної Росії (курносий і скуластий) від типового українця, скажімо, носатого полтавця різниться більше, ніж француз від шведа.

Українці і росіяни зовсім різні народи. І менталітетно, і генетично. Про це говорять хоча б надзвичайно поширений резус-конфлікт у змішаних українсько-російських родинах.

Німці, самі з імперії (III Райх), були майстрами всіляких науковопідібних містифікацій. Але це для інших. Для себе вони робили все ґрунтовно і з німецькою точністю і педантичністю. Захопивши під час Другої світової війни Україну і значну частину Росії, вони вирішили з'ясувати, чи має байка про «спільну коліску

народів-братів», хоча б якесь наукове підґрунтя.

З цієї метою почали брати проби крові в українських і російських селах, з метою порівняльного генетичного аналізу. Результати були вражаючими. Українці і росіяни навіть різні расові підтипи.

Після війни ці дані потрапили до рук американців і були опубліковані.

Ось звідси і «ростуть ноги» відомого радянського твердження, що генетика є буржуазною лженаукою, яка знаходиться на службі в американського імперіалізму. До речі, як і кібернетика. І ще декілька наук з ними вкупі, які каменя на камені не залишали від російських імперських побрехеньок і інсинуацій.

Імперіалісти, якої б там не було імперії, мислять абсолютно однаково. У польській імперії ніяких українців не було, а були малополяки, в російській все «до навпаки», ніяких українців немає, а є малоросіяни. Через це і вийшли на екрани України два маразматичні імперські фільми: польський «Вогнем і мечем» і російський «Тарас Бульба».

В першому національно-визвольна боротьба українців проти польського гніту представлена як війна громадянська між двома гілками польської нації, великополяками і малополяками. А хіба киявські поляни не є предками поляків, запитує Ежи Гофман.

Але всі рекорди історичного маразму долає російський «Тарас Бульба», фінансований все тією ж «фірмою» під назвою ФСБ. Виявляється українці воюють проти поляків за якусь міфічну «землю русскую».

В той же час ми з опису французького інженера Боллана, складеного ще у 1648 році, саме тоді, коли відбувалися події обох фільмів читаємо і бачимо на картосхемі, що «земля козаків зветься Україною (Ukraina), а північніше від неї бовваніє країна, яка називається Московією».

У Боллана Україна це самоназва країни козаків, а Московія це самоназва нації московитів. І ніякої тобті ні Русі, ні Росії.

Росія виникла як цілком штучна, придумана, сфальсифікована і маразматична назва країни московитів не раніше як років через 70-80 за часів «політтехнологів» ще одного «русского» царя Петра I. Приписувати таку дурню Тарасові Бульбі і іншим козакам-українцям, щоб вони волали «за землю русскую» можуть лише повні маразматиками. Хай би яким вогнем поляки не палили Тараса Бульбу, він міг кричати хіба що про землю українську. Бо «русской земли» тоді навіть і в проєкті не було. Навіть об'ївшись блекоти і обвисявши горілки, Тарас Бульба б і тоді Росії не згадав, бо про неї не те що в Україні, але і в тодішній Росії ніхто і слухом не чув.

Пам'ятаю, як на 9 травня 1967 року нас, студентів Київського державного

університету імені Тараса Шевченка, доцент, який викладав історію КПРС, повіз до Бреста. Ми сиділи за одним великим столом разом з росіянами і гомоніли між собою суржиком. Сусідка-росіянка, звернулася до своїх: «какие то нерусские, ничего не понимаю».

Наш викладач-історик, мабуть неждано для самого себе прохопився: «а вы ж то чьи будете? Мы нерусские, а вы русские. Каким русским вы принадлежите?».

Ай дійсно. У світі більше немає народу, який би мав таку образливо-маразматичну назву: «русские», тобто чийсь. Раби, холопи, прислужники? Хто? А це саме і говорить про штучність цієї назви, так як жоден народ сам себе так не назве.

Абсолютно маразматична і п'ята колони російського імперіалізму в Україні. Вона повністю позбавлена не лише формальної логіки, але й честі та совісті.

Наведу приклад. Один знайомий росіянин, активний борець за впровадження російської мови в Україні, раз зустрівши мене з езуїтською посмішкою сказав: «а ти знаєш, що в Росії і зарплата, і пенсії, і стипендії студентам набагато вищі, ніж в Україні? І живуть люди там набагато краще, ніж в Україні. І президент там нормальний. Не те, що в Україні».

На це я йому відповів: «не бреші». «Я так люблю Росію, російську мову, російську культуру і за них борюся», – одразу завівся він. «Заспокойся, – відповів я. – Чому, якщо ти так любиш Росію і там так добре, ти в ній жити не хочеш? Чи може тебе хтось не пускає виїхати на історичну батьківщину? Зовсім ні. Їдь собі і слухай чи триповерхову, чи п'ятиповерхову російську мову 24 години на добу. І пенсію отримуй високу, а я тут в Україні вже буду і далі «страждати».

Не має логіки в п'ятої колони російського імперіалізму в Україні. Те, за що вона тут бореться, «навалом» в Росії без будь-якої боротьби...

А Українська православна церква Московського Патріархату? Хіба що конячі не зрозуміло, що Москва виникла лише через 300 років після того, як хрестили киян. Таким чином Московський патріархат в Києві і в Україні в цілому це маразматичне твердження про те, що праправнучка старіша, давніша, першопрестольніша, а тому і канонічніша за прапрадда.

Хоч лоба собі розбийте, але нічого хорошого з цього не вийде. Ні для вас, шановні панове російські імперіалісти, ні для ваших агентів в Україні.

Жартуни кажуть, що логіка буває трьох видів: формальна, залізна і жіноча. Російський імперіалізм у своїй діяльності не належить до жодної з них, а значить приречений на старечий маразм і загибель.

Петро Масляк
pravda.com.ua

папуасів української

відомого донині як «Берег Маклая».

Папуаси були дуже несумірними дикунами. Та й нині рівень злочинності у Папуа-Новій Гвінеї один з найвищих у світі. Залишитися наодинці (!) добровільно (!) поміж войовничих папуасів, ще й кілька разів поспіль протягом кількох місяців щоразу міг лише самогубець, вважали його колеги-дослідники.

Друзі відзначали в Миклузі-Маклаї надзвичайну холоднокровність в умовах ризику й любов до екстремальних ситуацій. Він ніби піднімався над небезпечкою й випробовував і людей, і себе.

У своїх спогадах Миклуха-Маклай згадує, як під час його проживання у

папуасів слідом за ним почав ходити якийсь вояк папуасів зі списом. Під час візиту до його хатини він у присутності інших папуасів запитав у Миклухи-Маклая: «Якщо вдарити тебе списом, ти помреш?» Відповісти «ні» означало спровокувати його. Сказати «так» – те ж саме, тільки, можливо, швидше.

Миклуха-Маклай відповів йому, двлячись просто в очі й простягаючи списа: «А ти спробуй». Після цього папуас не діставав дурними питаннями нащадка героїв Жовтих Вод і Очакова.

Одного разу Миклуха-Маклай допомагав папуасам відбивати напад на їхнє поселення малакських піратів і навіть захопив кількох із них у полон.

Критики Миклухи-Маклая дорікають йому, що він нібито зверхньо ставився до папуасів – швидше як до предмету досліджень, ніж як до людей. Але насправді так само він ставився й до себе. Принаймні, папуаси на нього не ображалися, користувались його лікарськими послугами та вважали «людиною з Місяця».

Неймовірно, але в кінці XIX століття були такі регіони й такі люди, що цілком самотня людина могла вести свою зовнішню політику й висувати умови не останнім державам. Таким регіоном був регіон на схід від Індонезії, а такою людиною був Миклуха-Маклай.

Він намагався не допустити коло-

нізації «його» берега великими державами того часу – Великою Британією й Німеччиною. Англіїці були досвідченими колонізаторами, а німці шойно перед тим нещадно розправилися з дикунами в Південній Африці.

Миклуха-Маклай викликав кораблі однієї держави, у листах погрожував європейській державі кораблями іншої, називав себе «володарем і правителем Берега Маклая». І все з метою зберегти «свою» землю. Може, тому, що справжню свою країну він втратив назавжди.

Російські дослідники й досі мляво дорікають Миклухо-Маклаєві, що він «не був відданий престолу». Після того, як йому виповнилося 18 років, він ніколи

не приїжджав до Росії більш ніж на 9 місяців, одружився з донькою англійського управителя однієї з австралійських провінцій тощо.

Проте, знаючи походження й біографію Миклухи-Маклая, важко було б чекати від нього імперського патріотизму. Особливо після того як російський царат позбавив його батька роботи, й фактично спричинив смерть через його український патріотизм і зв'язки з Тарасом Шевченком, та за це ж позбавив майбутнього мандрівника права на освіту й зробив довичним вигнанцем.

Олександр Палій, історик
pravda.com.ua

- Росія ніколи офіційно не заявляла про готовність взяти на себе відповідальність за політику радянських репресій, вчинених СРСР, і ми не можемо вважати відповідальною сучасну російську владу...

Питання розсекречення архівних документів СБУ, пов'язаних із Голодомором та політичними репресіями в Україні, викликало чимало гострих дискусій. Про те, чому Росія не дає доступу Україні до архівів, які стосуються

Визнання Голодомору об'єднає українців, –

Володимир В'ятрович

Голодомору, про суперечливі моменти в історії українського та польського народів та про популяризацію історії УПА – в ексклюзивному інтерв'ю ZAXID.NET із директором галузевого державного архіву СБУ Володимиром В'ятровичем.

- Нещодавно керівник СБУ Валентин Наливайченко в одному із інтерв'ю заявив: «Голодомор в Україні здійснювали представники української влади, української компартії того часу, що стосується третьої сторони – Росії або будь-якої іншої держави – ні про які претензії з нашого боку мови не йде». Цю заяву використали у своїх цілях політичні сили. Також її на свою користь потрактували представники російських ЗМІ.

- З цього намагалися зробити сенсацію, хотіли роздмухати навмисне і не без участі ЗМІ, зокрема російських. Насправді мова про те, що звинувачення, сформовані у межах цієї кримінальної справи, будуть скеровані не українській владі, а владі, яка діяла на території України. Держави, винної у злочинах, вчинених за радянських часів, не існує. Україна в заяві Наливайченка зазначається виключно у територіальному аспекті, оскільки СБУ не може формувати звинувачення чи вести кримінальну справу поза межами території України.

Позиція Наливайченка є чіткою: кримінальну справу відкрито за фактом злочину, вчиненого в Україні, тож він підпадає під юрисдикцію української спецслужби – і вона буде його розслідувати в Україні. Це українська справа. Українські історики, слідчі, судді можуть абсолютно адекватно оцінити ситуацію, не зважаючи на сприйняття чи несприйняття цієї проблематики за межами України.

Росія ніколи офіційно не заявляла про готовність взяти на себе відповідальність за політику радянських репресій, вчинених СРСР, і ми не можемо вважати відповідальною сучасну російську владу за ці дії, за політику репресій 20-50-х років минулого сторіччя. Найважливішим здобутком останніх років є поступ у питанні

відродження історичної пам'яті, цього не робили за роки незалежності України. Нарешті питання зрушилося із мертвої точки, і це змінює Україну й українців.

- Ви співпрацюєте із ФСБ Росії щодо розслідування цієї справи?

- Ми неодноразово зверталися до ФСБ Росії ще від 2007 року з проханням надати матеріали про злочини проти українського народу, зокрема щодо Голодомору. На жаль, жодного разу не отримали чіткої відповіді. На початку цього року ми запропонували керівництву ФСБ Росії обмін архівними даними і отримали відмову. Російська сторона заявила, що не вважає за доцільне проводити таку співпрацю. Рівень співпраці на сьогодні є недостатнім, але ми сподіваємося, що ситуація зміниться і ми працюватимемо з їхніми архівами, а вони – з нашими.

- Близько 70 держав визнали Голодомор українського народу, 10 країн погодилися, що це акт геноциду. Чому це питання має таке неприйняття з боку наших північних сусідів?

- Так чи інакше міжнародне визнання Голодомору-геноциду відбувається, особливо процес активізувався у 2007-2008 роках. Головною причиною, що це не так швидко, як цього нам би хотілося, є брак інформації. До кінця існування Союзу інформація про те, що робилося насправді, перебувала під суворим табу. Лише протягом останніх років це почали висвітлювати.

Щодо позиції Росії, то мені, як історика, вона насправді дивна. Я вважаю, що визнання Голодомору геноцидом не має зачіпати російської влади, тому не розумію такого гострого неприйняття, агресивного міжнародного тиску, аби Голодомор як геноцид не визнавала міжнародна громадськість. Напевно, це пояснюється тим, що сучасна російська влада прикладом для діяльності взяла радянське минуле, тому їм потрібна своєрідна реабілітація сталінщини.

Для нас же мова зокрема й про моральний аспект. Коли буде названо людей, винних у скоєнні злочинів, коли засудять сам злочин, тоді ми зможемо залишити все в минулому. Це буде гарантією того, що таке в майбутньому не повториться. Як свідчить міжнародний досвід викриття – єдиний спосіб, уникнути таких злочинів у майбутньому.

- Проте є політичні сили, які постійно спекулюють на цих трагедіях...

- Українська політика не цурається спекуляцій на будь-які теми... Деякі політики, політикани, заявляють, що ми не повинні говорити про Голодомор, що це розколює українську націю. Я думаю, що правда, навіть дуже важка, про страшну трагедію, навпаки об'єднає. І соціологічні опитування зараз показують, що розуміння Голодомору як геноциду – однієї із найбільших трагедій українського народу і нашої історії – дедалі більше є об'єднувачим чинником. Ми повинні розуміти, через що ми пройшли, що здобути незалежність після таких трагедій – свідчення великої сили нашого народу.

- Яким є відображення цих питань у шкільних, навчальних програмах, підручниках?

- Міністерство освіти і науки з ініціативи міністра Івана Вакарчука і його команди внесло значні зміни до шкільної програми. Провал, який був між напрацюваннями українських науковців і відображенням цієї тематики у підручниках, вже частково ліквідовано. Власне у нових програмах глибоко відображено проблематику Голодомору та політики репресій, різних етапів визвольного руху і, як наслідок, відновлення Україною незалежності. Я думаю, що це важливий здобуток і науковців, і українців взагалі. Врешті-решт, ця інформація потрапить у підручники, і майбутні покоління це знатимуть і розумітимуть.

- Багато суперечливих моментів є і в історії українського та польського народів. Під час вшанування 65-ї річниці трагедії у Гуті Пеняцькій обидва президенти говорили про встановлення історичної справедливості. Як триває робота у цьому напрямі?

- Ми співпрацюємо з Польським інститутом національної пам'яті. Видано вже сім томів документів про польсько-українські відносини у 30-40-х роках минулого сторіччя, дві великі книги про конфлікт під час Другої світової війни. Зараз готуємо том про діяльність УПА на території теперішньої Південно-Східної Польщі. Можу сказати, що попри ті проблеми, які були в українців та поляків, зараз ми ефективно співпрацюємо – відкриваємо невідомі архівні сторінки, що допомагають нам зрозуміти спільне минуле, і стануть

запорукою добрих відносин у майбутньому.

- Які саме невідомі сторінки?

- Це документи, які дозволяють зробити правильний висновок з історії ХХ сторіччя. Польсько-українське протистояння ослаблювало обидва народи і було вигідне третім сторонам. Якщо ми говоримо про Другу світову війну, то цим скористався німецький рейх, а найбільше – Радянський Союз, який за результатами конфлікту, що знекровив два народи, установив тоталітарний режим на території обох країн... Історія не вказує, що ми повинні робити, але вона нам дуже чітко вказує на те, чого не треба робити.

- Нещодавно польську сторону обурило заява Наливайченка про те, що «на українській землі одна влада змінювала іншу, але їх об'єднувало прагнення знищити все українське. Незалежно від того, хто керував у тюрмі «на Лонцького» – польська поліція, німецьке гестапо чи радянський НКВС».

- Деякі польські ЗМІ подали цю заяву як нібито спробу прирівняти поляків до нацистів чи сталінської влади. Насправді не було мови про тотожність польської, німецької чи радянської влади. Йшлося лише про те, що в історії тюрми були три періоди – польський, радянський та німецький, і протягом всього часу її існування вона використовувалася як в'язниця для політичних в'язнів, зокрема, учасників українського визвольного руху.

- Зараз єврейська громада збирає документи щодо вчинення злочинів проти їх народу українцями...

- І в цьому питанні ми готові надати їм доступ до інформації. В нас активно розвивається співпраця з ізраїльським меморіалом Яд-Вашем та музеєм голокосту у Вашингтоні. Разом із тим, слід зазначити, що заяви окремих політиків чи навіть істориків про те, що Роман Шухевич був учасником антиєврейських акцій 1941 року у Львові, абсолютно не підтверджені. Більше того, минулого року ми провели дослідження і представили громадськості цілий масив документів КДБ 50-60-х років, які вказували на те, як формувалася легенда щодо участі Шухевича у єврейських погромах. СБУ ці документи передала до Єрусалиму.

- Зараз поновлено справу Дем'янюка, якого підозрюють у сприянні в знищенні 29 тисяч євреїв у нацистському таборі Собібур у Польщі у 1943 році. Що означатиме вона для України? Чи володіє СБУ документами у цій справі?

- На жаль, у нашому архіві не

виявлено поки що жодних документів, які пролили б світло на справу Дем'янюка.

- СБУ розсекречує архівні документи, у кожній області мали створити інформаційно-довідкові центри. Цю роботу вже проведено?

- Всі 25 центрів вже працюють. Кожна людина може прийти і отримати інформацію, і вона має на це право в ім'я правди. Правда позбавляє можливості спекулювати на гострих темах. Ми ставимо собі за мету розсекретити всі архіви Радянського Союзу періоду 1917-1991 років. Це важливо для того, щоб показати, чим була радянська влада в Україні, якими методами вона користувалася. Ми не маємо ні морального, ні юридичного права це приховувати. І закон каже, що не можуть бути державною таємницею відомості про репресії проти громадян, порушення прав людини.

- Як ви, як історик, можете оцінити твердження політиків та громадських діячів про те, що і надалі відбувається геноцид українського народу, просто іншим способом?

- Це цинічне і брутальне порівняння теперішніх подій і певних соціальних негараздів з тотальним вбивством, яким був геноцид у 1932-1933 років минулого сторіччя. Це дуже некоректно. Люди роблять такі заяви, бо не розуміють суті тої трагедії, не розуміють, що значить, коли населений пункт позбавляють будь-яких запасів їжі, огорожують і нікого не випускають. Дякувати Богу, в Україні цього немає. Такі заяви – аморальні.

- Чи ви організовуєте інформаційні акції з висвітлення історії України?

- Робиться багато. У червні ми закінчили об'їзд всієї України із виставкою про історію УПА – «УПА – історія нескорених». За нашими підрахунками її відвідало більше 60 тисяч осіб. Виставку позитивно і з захопленням сприймало молоде покоління, якому надокучило, що за них пробують формувати думку.

Довідка

Володимир В'ятрович закінчив історичний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка, працював аспірантом, а згодом науковим співробітником Інституту українознавства імені Івана Крип'якевича НАН України (м. Львів). Кандидат історичних наук, автор понад 50 наукових та науково-популярних праць з історії українського визвольного руху. Зараз директор галузевого державного архіву СБУ.

Взяв би я бандуру...

На фестивалі «Козацька ліра», присвяченому 20-літтю Стрітівської кобзарської школи, 176 кобзарів установили рекорд України

Не тільки для стрітівчан та жителів навколишніх сіл кобзарський фестиваль став знаковою подією літа – за місяць до його початку у Стрітівку, що за 70 кілометрів від Києва, телефонували з усіх кутків України і навіть з–за кордону. «Чи правда, що у вас там готується свято кобзарського духу?» – цікавилися у директора Стрітівської вищої педагогічної школи кобзарського мистецтва Галини Іванової. «Так, приїжджайте!» – запрошувала Галина Михайлівна кожного, хоча сама не була до кінця певна, чи відбудеться дійство, до якого вона зі своїми підопіченими готувалася понад рік. Фінансова криза, спонсори, які не поспішають підтримувати мистецтво, надто – кобзарське... Але директор школи разом з однодумцями виріла: якщо двадцять років тому, організуючи цю школу, їм вдалося здолати й радянські ідеологічні та чиновницькі мури, то й фестиваль на честь ювілею закладу відбудеться.

А все почалося з того, що кобзар Василь Литвин задумав «взяти в науку» кількох здібних учнів, які б успадкували його досвід і вміння. Тоді, два десятиліття тому, ідею кобзарської школи підтримали голова Українського фонду культури Борис Олійник, письменник Олесь Бердник, вчитель Стрітівської восьмирічки Володимир Горбатюк, а також подружжя Іванових (дружина – директор місцевої школи, чоловік – тодішній голова колгоспу). Разом взялися «пробивати» ідею на всіх фронтах. «Що це ви там, у Стрітівці, за осине гніздо націоналізму збиралися будувати?» – запитали в Галини Іванової в ЦК могутньої Компартії. «Ви прочитайте спершу, хто такі кобзарі, а тоді будемо говорити», – не розгубилася Галина Михайлівна.

У 1989–му на відкриття школи до Стрітівки наїхало багато кегебістів. Боялися, щоб не замаюрів на урочистій лінійці синьо–жовтий прапор. Сьогодні

серед урочистих атрибутів школа має прапор з козацькою символікою, який власноруч пошив кобзар Володимир Горбатюк. Він багато мандрував Україною, співаючи і розповідаючи про нову школу. Однак найкращу рекламу їй роблять випускники – за двадцять років зі стін цього унікального навчального закладу вийшло 180 дипломованих кобзарів.

– Коли прийшли в цю школу 15–16-річними, ніхто з нас не володів бандурою. А про кобзарство ні сном ні духом не знали, – поділився з «УМ» випускник першого набору Олександр Данилюк. 20 років тому він приїхав сюди з Тернопільщини. – Але ми були, як одна сім'я. Коли якась проблема – ти міг зателефонувати викладачу хоч і серед ночі. У цій атмосфері сільського затишку з нас, дітей, ліпили особистостей. Нас у першому наборі було 24, мали свої труднощі, притирки, «розборки» з місцевими, але ми відкривали для себе багато цікавих речей у плані народознавства, фольклористики, українського співу. Доля так склалася, що нас розкидало по різних галузях – хтось подався в будівельну, хтось у меблеву індустрію. Але частина залишилася в музиці. Я хоч і маю справу з рекламою і маркетингом, але пісня в душі залишилася.

«Сьогодні, коли глобалізація навідує нам фінські телефони, китайський одяг, особливо важливо зберігати те, що нас, українців, єднає, – нашу пісню, бандуру. І дуже важливо, що саме молоді, приймаючи цей інструмент із рук наставників, несе українське кобзарське мистецтво у світ», – переконаний народний депутат України Володимир Макеєнко, який три роки поспіль опікується Стрітівською школою і був серед тих, хто допоміг з організацією фестивалю.

На свято до Стрітівки, що відбулося минулими вихідними, приїхали поет Борис Олійник, голова Національної спілки кобзарів Володимир Єсипок, народний артист України кобзар Василь Литвин, представники столичної влади

та кагарлицької районної. А також мистецький десант у складі Едуарда Драча, Василя Жданківа, фольклорного ансамблю Яницьких, Ірини Шинкарук. Тут, на фестивальному сцені, встановили й всеукраїнський рекорд – 176 кобзарів вперше одночасно виконали пісню на слова Тараса Шевченка «Рево та стогне Дніпр широкий». Подію відразу ж зафіксували у книзі «Українські рекорди».

Дрес–код у запрошеннях не обумовлювали, але, природно, більшість учасників свята одягла вишиванки. Фестивальну сцену побудували поруч із водою. Тут, на ставку, запалили й козацьку ватру – коли сонце вже схилилося до обрію. А перед тим фестивалне дійство вирувало на танцювальних майданчиках, де відбувалися майстер–класи народного танцю, бойових мистецтв, плетіння вінків, козацькі розваги, катання на конях. А до процесу приготування козацького кулешу у велетенських казанах міг долучитися кожен охочий – усе ж цікавіше, ніж просто очікувати у черзі своєї порції каші «з димком».

ДУМКИ З ПРИВОДУ

Борис Олійник, голова Українського фонду культури, «хрещений батько» кобзарської школи:

– Мені приємно, що нині школа має досить високий професійний рівень, іменитий викладацький склад. Бо бралися за справу не аматори, а професіонали – кобзарі, відомі не тільки в Україні, а й за її межами. Дай, Боже, здоров'я родині Іванових, які в той час, коли всі боялися навіть говорити про відродження кобзарства, не відступали від наміру і «тихою сапою» положили бур'ян на ниві культури. Поза всіляким сумнівом, ця школа підняла роль кобзарства в Україні. І я щасливий, що був причетний до її створення.

Тарас Шушайло, випускник 2002 року:

– Для мене кобзарська школа стала школою життя. І хоча перед тим мене виховував дід – колишній воїн УПА, але завдяки моєму наставникові у Стрітівській школі Василю Литвину я отримав справжнє виховання в патріотичному дусі «вишив» і далі пропадають бандуру. Більшість мають свої сім'ї, але своє стрітівське коріння не забуваємо. І сьогодні, під'їжджаючи до Стрітівки, де я не був кілька років, відчув, як у серці щось тьохнуло.

Василь Литвин, народний артист України:

– Школа – це той доробок, яким, напевне, звітуватиму перед Богом і совістю. Я вірю, що пробудження настане – оцей завал, що спостерігаємо в музичному і пісенному житті, мине. Тому я радий цьому святу, бо тут грають і співають наше. Поспілкувався зі своїми випускниками, когось висварив – за те, що відклав у бік свою «зброю», а дехто і продав, зараз же економічна ера... Проте більшість таки не випустили з рук бандури. Хоча коли школу створювали, я знав, що не всі понесуть далі цю справу, однак головне було пробудити в юнацькій свідомості почуття громадянства, відчуття себе як творця. Щоб стати кобзарем, треба любити світ, вболівати за все і жертвувати всім. Але це тільки з часом приходять: діти, підлітки цього не розуміють. Кобзар – людина, яка кидає себе у вогнище, щоб освітити шлях іншим. А це означає спалити своє серце.

Юлія КОСИНЬСКА
umoloda.kiev.ua

Передплатний індекс – 96202

ТЕЛЕ РАДІО ІНТЕРНЕТ **НОВИНИ**

Свідчення про державну реєстрацію: серія КВ № 10670 від 25.11.2005 р.

Засновник і видавець – Агентство інформації та реклами

МЕДІА-ЗАХИСТ

вул.Володимира Великого, 18, Львів, 79053, тел.: 234 02 97, факс: 297 60 97, e-mail: dr_novunu@ukr.net

Передрук будь-яких текстових чи візуальних матеріалів, надрукованих у газеті, можливий за письмовою згодою редакції при обов'язковому посиланні на видання.

Редакція зберігає за собою право редагувати та скорочувати матеріали, які публікує. Редакція не завжди поділяє думки авторів публікацій.

Матеріали, позначені «на правах реклами», публікуються на комерційних умовах. За достовірність реклами відповідальність несе рекламодавець.

Передплатний індекс – 96202, передплатна ціна на один місяць - 5,68 грн.; на три місяці - 17,04 грн.; на шість місяців - 34,08 грн.; на рік - 68,16 грн.

Державний комітет зв'язку України УДПЗ "Укрпошта"		Ф. СП-1									
АБОНЕМЕНТ «...Новини» (найменування видання)		На газету журнал	96202 (індекс видання)								
		Кількість комплектів									
На 2009 рік по місяцях											
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Кому		(Прізвище, ініціали)									
Куди		(поштовий індекс) (адреса)									
ДОСТАВОЧНА КАРТКА											
ПВ місце літер		На газету журнал	96202 (індекс видання)								
«...Теле-, радіо-, інтернет-Новини» (найменування видання)											
Вартість	передплати	грн.	коп.	Кількість комплектів							
	перeadресування	грн.	коп.	коп.							
На 2009 рік по місяцях											
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
поштовий індекс		місто _____ село _____ район _____ область _____ вулиця _____									
код вулиці											
буд.	корп.	кв.									
Кому		(Прізвище, ініціали)									

Редакція:

головний редактор – Олександр Корець,

заступники головного редактора – Олег Пендерецький, Христина Карась,

технічний редактор – Богдан Богач, дизайнер – Христина Хоростіль, відділ політики – Назар Зазой, відділ економіки – Роман Старший, відділ мистецтва – Оксана Клименко, відділ аналітики – Анатолій Горинь, відділ новин – Валерій Потоцький.

Філії (кореспондентські пункти):
м.Київ – Оксана Клименко, м.Івано-Франківськ – Ельвіра Блінцова, м.Тернопіль – Галина Михайлова, м.Луцьк – Олександра Бігун, м.Рівне – Григорій Кремін, м.Житомир – Павло Письменний, м.Чернівці – Костянтин Журавчак.

Адміністрація:
директор – Олена Сахарук, головний менеджер – Віталія Пенягіна.

Реклама:
Христина Карась тел.: 242 54 80, факс: 297 60 97, моб.: 8 097 649 88 70 e-mail: dr_novunu@ukr.net

Технічна підтримка редакції:
НВКФ «Техноекс», директор – Олександр Ренн. Юридичне обслуговування: Віталій Руцзак.

Друк:
«Видавничий дім «Молода Галичина» (м.Львів, вул.Угорська, 14).

Номер підписано до друку о 21.30. Зам.№767. Наклад: 30000 прим.

www.eko-bud.com.ua

м. Львів,
вул. Володимира Великого, 18, 7-й пов.,
тел.: 032 234 02 97; 032 242 54 80;
8 067 372 97 20; факс: 032 297 60 97.

\$115760

Площа забудови – 121,0 м²
Загальна площа – 144,7 м²
Мінімальні розміри ділянки – 19,59 x 19,09 м

Сучасний екологічний будинок - під ключ - вперше у Львові!

«Сучасний екологічний будинок – під ключ!» – якісний, енергоощадний та комфортний котедж ручної роботи, побудований за інноваційною (ноу-хау) каркасною технологією при використанні дерева, цегли, інших екологічних матеріалів, зі стовідсотковим ступенем готовності, надійний термін експлуатації якого – необмежений, з мінімізованими витратами на обслуговування. Компанія «Еко-Буд» використовує сучасні технології, які відзначаються високими тепло-, звукоізоляційними, енергозберігаючими, протипожежними характеристиками, вологонепроникними властивостями, легкістю та міцністю конструкції будинку, можливістю використання будь-яких матеріалів для зовнішнього та внутрішнього облицювання, комфортабельністю проживання та визнані найкращими з погляду економії коштів, матеріалів, технічних засобів, робочої сили, термінів будівництва незалежно від пори року. Компанія «Еко-Буд» будує сучасні малоповерхові споруди в т.ч. громадського та комерційного призначення, надбудовує (добудовує) поверхи та мансарди.

<http://www.domywstylu.eu/>